

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT QUALITY OF LIFE
FOR THE ELDERLY BY EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE VOCATIONAL EDUCATION

โสภา ชันทะเสน

Sopa Kuntasen

อรุณ รักธรรม

Arun Raktham

เพ็ญศรี ฉิรินัง

Pensri Chirinang

อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ

Udomvit Chaisakulkiet

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E-mail: sopa0898134629@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร อันเนื่องมาจากประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเตรียมความพร้อมและรับมือเพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเพื่อเป็นการรับมือสถานการณ์ดังกล่าว สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจึงได้มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกันรักษาและส่งเสริมสุขภาพอนามัย โดยการจัดให้มีศูนย์กิจกรรมหรือสถานที่เพื่อออกกำลังกายครอบคลุมพื้นที่ทุกชุมชน รวมทั้งโครงการฝึกอบรมบุคลากรที่จะเข้ามาดูแลผู้สูงอายุให้มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ 2) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ โดยการจัดให้มีศูนย์กิจกรรมหรือสถานที่เพื่อออกกำลังกาย รวมทั้งมีโครงการฝึกอบรมดูแลผู้สูงอายุ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมใน

* Received 8 June 2021; Revised 2 July 2021; Accepted 20 July 2021

สังคม รวมทั้งการจัดให้มีศูนย์กิจกรรมหรือสถานที่เพื่อกำลึงกายซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้สูงอายุไม่เกิดความรู้สึกลดต่ำและโดดเดี่ยวแล้วยังส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมองโลกในแง่ดีและเห็นคุณค่าในการดำรงชีวิตต่อไปในสังคม 4) ด้านการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้โดยจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้กับผู้สูงอายุตามความต้องการและเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทในชุมชน 5) ด้านการส่งเสริมการศึกษา โดยการจัดให้มีโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุที่มุ่งเน้นเนื้อหาวิชาที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ เช่น หลักโภชนาการที่ดี การสร้างเสริมสุขภาพด้วยกิจกรรมนันทนาการ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, การอาชีวศึกษา

Abstract

This article focuses on the development of quality of life for the elderly by educational institutions under the Vocational Education Commission in Bangkok because Thailand is stepping into an aging society. It is therefore important to prepare and deal with ways to improve the quality of life of the elderly and in order to cope with such situations Educational institutions under the Office of Vocational Education Commission in Bangkok therefore have guidelines for improving the quality of life for the elderly in 5 side: 1) Prevention, treatment and promotion of health by providing an activity center or a place to exercise covering every community Including the training program for the elderly to have sufficient number of staff to meet the needs of the elderly 2) Promotion of recreational activities of the elderly by providing an activity center or a place to exercise covering every community Including there is a training program to take care of the elderly 3) Social relations By organizing activities that encourage the elderly to play a role and take part in society As well as providing an activity center or a place to exercise covering all areas it not only makes the elderly feel depressed and lonely but also makes the elderly look more optimistic and appreciate their continued life in society. 4) Career promotion to increase income by organizing a short-term vocational training program for the elderly By organizing short-term vocational training programs for the elderly according to their needs and suitability Consistent with the community context. 5) Education promotion By providing a school for the elderly that focuses on the subjects necessary for the daily life of the elderly Such as the principles of good nutrition

for the elderly health Promoting health through recreational activities
Communication technology for the elderly.

Keywords: Guidelines for the development, Quality of life, elderly, Vocational Education

บทนำ

ปัจจุบันจำนวนประชากรผู้สูงอายุของโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยจะเห็นได้จากการคาดการณ์ของ United Nation ที่ระบุว่าในปี ค.ศ. 2012 ทั่วโลกจะมีประชากรผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปี ขึ้นไปถึงกว่า 810 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรโลกทั้งหมด และภายในปี ค.ศ. 2050 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่าจากระดับในปัจจุบัน (Unicef, 2012) ซึ่งไม่ต่างจากสถานการณ์ผู้สูงอายุของประเทศไทยในปัจจุบันที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยโดยจะเห็นได้จากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing ที่พบว่าประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยสหประชาชาติระบุว่าประเทศไทยได้มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หรือ Aging Society และจะเป็น "สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ" (Aged Society) ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 18.24 ของประชากรทั้งประเทศ และมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 3.6 ต่อปี การคาดประมาณการประชากรของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2566 จะมีประชากรผู้สูงอายุถึงร้อยละ 20.66 และคาดว่าในปี พ.ศ. 2578 จะมีประชากรผู้สูงอายุถึงร้อยละ 28.55 ของประชากรทั้งประเทศ (กรมอนามัย, 2564) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งทางเชิงบวกและเชิงลบ โดยที่ผลกระทบเชิงลบของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นปัญหาทางภาคเศรษฐกิจที่อาจจะนำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคการผลิตเนื่องจากการขาดสภาพของแรงงานส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในภาคการผลิตลดลง รวมทั้งการที่ภาครัฐต้องแบกรับค่าใช้จ่ายทางด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ งบประมาณในการเบิกจ่ายค่าบำนาญ บำนาญ การดูแลระบบสุขภาพ และระบบการดูแลผู้สูงวัย โดยเฉพาะในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพมหานครที่มีประชากรผู้สูงอายุจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย โดยมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งสิ้น 1,108,219 คน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) ส่งผลทำให้กรุงเทพมหานครต้องเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การสาธารณสุข การจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ การประกอบอาชีพ และอื่น ๆ ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามารับผิดชอบดูแลทางด้านจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ และการประกอบอาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร คือสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งงานทางการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษา โดยมีภารกิจหลักทางด้านการสร้างความรู้และเตรียมความพร้อมทุกมิติให้กับคนทุกช่วงวัย รวมถึงการสร้างระบบคุ้มครอง จัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และดูแลระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ ตามมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระผู้สูงอายุในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมประชาชนทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส และคนพิการ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้สามารถมีงานทำอันจะเป็นการสร้างรายได้ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้ที่สามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต บทความนี้จะจึงมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครว่ามีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครอย่างไรที่จะทำให้ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

สถานการณ์ผู้สูงอายุของประเทศไทยในปัจจุบัน

จากสถานการณ์ผู้สูงอายุทั่วโลกที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยทางกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) และองค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชั่นแนล (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, 2015) ได้รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุทั่วโลกไว้ว่าในปี ค.ศ.2015 มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนกว่า 901 ล้านคน หรือร้อยละ 12.30 ของประชากรทั่วโลก และจะมีประชากรสูงอายุในปี ค.ศ. 2030 เพิ่มขึ้นประมาณ 1,402 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ของประชากรทั่วโลก และประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มมากขึ้นถึง 2,092 ล้านคนในปี ค.ศ. 2050 คิดเป็นร้อยละ 16.50 ของประชากรทั่วโลก ซึ่งสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยก็ไม่ได้แตกต่างจากสถานการณ์ผู้สูงอายุทั่วโลกกล่าวคือ ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ภาวะโครงสร้างสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยสาเหตุสำคัญมาจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ การลดลงของภาวะการตาย และการเพิ่มขึ้นของอายุค่าเฉลี่ยประชากร (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) และสหประชาชาติได้ให้นิยามสังคมสูงอายุเอาไว้ 3 ระดับด้วยกันคือ ระดับที่ 1 เป็นระดับการก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ โดยถือเอาการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งมีสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งประเทศ หรือ มีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งประเทศ ระดับที่ 2 คือระดับการเป็นสังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ ถือเกณฑ์โดยรวมที่ประชากร

อายุ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด หรืออายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่า 14 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด ระดับที่ 3 เป็นระดับสังคมสูงอายุเต็มที่ (Super-Edge Society) คือประเทศที่มีผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไปคิดเป็นสัดส่วน 20 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งประเทศ และธนาคารโลกระบุเอาไว้ว่าปี ค.ศ. 2016 ประเทศไทย 11 เปอร์เซ็นต์ หรือราว 7.5 ล้านคน มีอายุ 65 ปีหรือมากกว่าเทียบกับเมื่อปี ค.ศ. 1995 ซึ่งในขณะนั้นประชากรไทยที่มีอายุ 65 ปีหรือเกิน 65 ปีมีเพียง 5 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น โดยธนาคารโลกประเมินว่าประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุเต็มที่ คือจัดอยู่ในระดับสูงสุดภายในปี ค.ศ. 2040 โดยคาดว่า ในปีดังกล่าวไทยจะมีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปถึง 17 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนราว 1 ใน 4 หรือ 25 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งประเทศ (มติชนออนไลน์, 2561) ซึ่งจากรายงานการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรผู้สูงอายุได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของประชากรในวัยพึ่งพิงที่เพิ่มมากขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสถิติสถานการณ์ของจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยแยกเป็นรายภาคดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย

ภาค	จำนวนประชากรทั้งหมด			จำนวนประชากร 60 ปีขึ้นไป		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
รวมทั้งสิ้น	32,375,532	33,811,199	66,186,729	5,130,363	6,496,767	11,627,130
ภาคกลาง	8,615,325	9,380,185	17,995,510	1,421,366	1,936,512	3,357,878
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	10,835,589	11,012,639	21,848,228	1,669,567	2,014,828	3,684,395
ภาคเหนือ	5,886,252	6,141,019	12,027,271	1,076,607	1,313,263	2,389,970
ภาคใต้	4,657,548	4,810,353	9,467,901	632,502	808,106	3,440,608
ภาคตะวันออก	2,380,818	2,466,999	4,847,817	330,321	424,058	754,379

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563)

จากตารางที่ 1 จำนวนประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยเมื่อดูรายละเอียดตามรายภาคแล้วจะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนมากที่สุด และเมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรผู้สูงอายุกับจำนวนประชากรทั้งหมดพบว่าสถานการณ์จำนวนผู้สูงอายุของไทยเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 คือร้อยละ 17.57 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายภาคพบว่าในแต่ละภาคมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรเกินร้อยละ 10 คือภาคกลางมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 18.66, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดเป็นร้อยละ 16.86 ภาคเหนือคิดเป็นร้อยละ 19.87 ภาคใต้คิดเป็นร้อยละ 15.22 ภาคตะวันออกเป็นร้อยละ 15.56 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้เข้าใกล้สู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์

(Complete aged society) คือการที่สังคมมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย

ผู้สูงอายุนับว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในสังคมไทย และจากการที่ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุทำให้ทุกภาคส่วนต่างตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ และกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุภายใต้กรอบการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

การพัฒนาประเทศตามแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจำนวน 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ โดยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ และสติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มียัศรัต อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญคือการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อส่วนรวม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพ อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยมีแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 1) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทย ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และ

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ 2) พัฒนาศักยภาพ คนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า 3) ยกระดับคุณภาพ การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึง ผลกระทบต่อสุขภาพ 5) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพ ภาครัฐและปรับ ระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ 6) พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม กับสังคมสูงวัย 7) ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

2. ด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยมีแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ 2) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการ ที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง 3) เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุนที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน

ทั้งนี้กรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามนโยบายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศอันจะนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561) กรมกิจการผู้สูงอายุได้ดำเนินงานโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้คนทุกวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม โดยกรมกิจการผู้สูงอายุมีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนารูปแบบงานด้านสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางสังคมตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การมีพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561) และนอกจากนี้แล้ว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำพื้นที่ว่างของโรงเรียนขนาดเล็กมาปรับปรุงและใช้ประโยชน์ในการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้และดูแลผู้สูงอายุตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาสำหรับผู้สูงอายุนวมถึงการสร้างระบบคุ้มครอง จัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด โดยจากข้อมูลทางสถิติของกรมกิจการผู้สูงอายุมีจำนวนประชากรไทยทั้งหมด 66,186,727 คน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) พบว่าผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวนมากที่สุดตามตารางดังนี้

ตาราง 2 แสดงสถิติจำนวนผู้สูงอายุสูงสุดของประเทศไทย 5 อันดับแรกจำแนกตามจังหวัด (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563)

จังหวัด	จำนวนประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป			ร้อยละ (%)
	ชาย	หญิง	รวม	
กรุงเทพมหานคร	459,490	648,729	1,108,219	19.83%
นครราชสีมา	211,033	262,424	473,457	17.98%
เชียงใหม่	156,306	193,449	349,755	19.60%
ขอนแก่น	147,464	178,463	325,927	18.18%
อุบลราชธานี	132,921	156,137	289,058	15.48%

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวนมากที่สุดเมื่อจำแนกออกตามรายจังหวัดโดยคิดเป็นร้อยละ 19.83 ของจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยในจำนวนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครคิดเป็นเพศชายจำนวนทั้งสิ้น 459,490 คน และเพศหญิงจำนวน 621,968 คน ซึ่งเมื่อแบ่งแยกตามพื้นที่เขตแล้วพบว่าจำนวนผู้สูงอายุในเขตบางแคมีจำนวนประชากรสูงอายุมากที่สุด ดังแสดงให้เห็นตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ข้อมูลพื้นที่เขตที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากในกรุงเทพมหานคร (กองยุทธศาสตร์และสิ่งแวดล้อม, 2561)

เขต	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	ร้อยละต่อประชากรผู้สูงอายุทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร
1. เขตบางแค	35,615	3.49
2. เขตจตุจักร	33,103	3.24
3. เขตบางเขน	32,223	3.16
4. เขตสายไหม	30,107	2.95
5. เขตจอมทอง	29,895	2.93

จากข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนประชากรสูงอายุมากกว่าพื้นที่จังหวัดอื่นโดยมีจำนวนของผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 19.83 และซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจะก้าวย่างเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ และจากปัญหาความ

หนาแน่นของผู้สูงอายุในเขตเมืองหลวงทำให้หน่วยงานภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบที่เกิดจากปัญหาผู้สูงอายุที่จะตามมา อาทิเช่น ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง ค่าใช้จ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุของภาครัฐเพิ่มสูงขึ้น ระบบสวัสดิการดูแลด้านการรักษาพยาบาล ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งอยู่ภายใต้หน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลงาน การศึกษาในด้านการอาชีวศึกษาโดยมุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้ประชาชน ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมประชาชนทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส และคนพิการ เพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กลุ่มเหล่านี้สามารถมีงานทำอันจะเป็นการสร้างรายได้ รวมทั้ง สามารถดูแลตนเองและที่สำคัญยังช่วยพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่งด้วยจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย ทิศทางการขับเคลื่อนแผนการในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริม ศักยภาพของผู้สูงอายุ (สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา, 2563) โดยยุทธศาสตร์เหล่านี้มี เป้าหมายสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
3. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

นอกจากแผนยุทธศาสตร์แล้วสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษายังได้กำหนดทิศทางการ ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุโดยมุ่งเน้นนโยบาย ทางด้าน Re-Skills ,Up-Skills ,New-Skills (สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา, 2563) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การยกระดับศักยภาพและพัฒนาทักษะกำลังคน (โดยวิทยาลัยสารพัด ช่างและวิทยาลัยการอาชีพทั่วประเทศ) 2) การเตรียมความพร้อมกำลังคนเพื่อรองรับสังคม ผู้สูงอายุ 3) หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น (Short Course Training) 4) หลักสูตรฝึกอาชีพฐาน สมรรถนะ 5) Startup/Business online ซึ่งแผนการดำเนินงานทั้งหมดอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้นำแนวนโยบายการพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ โดยมีเป้าหมายคือการพัฒนา อาชีพด้วยการต่อยอดอาชีพให้กับประชากรวัยแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ และผู้สูงอายุโดยมี

กลยุทธ์ที่สำคัญ คือการส่งเสริมและพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม และจัดการศึกษาด้วยการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งในระบบ นอกระบบ และทวิภาคี รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในการสร้างงาน สร้างรายได้ อีกทั้งยังจัดการศึกษาด้านวิชาชีพแก่ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ ซึ่งหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุประกอบไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563)

1. หลักสูตรด้านนวัตกรรมดิจิทัลให้กับผู้สูงอายุ เป็นหลักสูตรทางด้านการพัฒนาทักษะให้กับผู้สูงอายุผู้ด้อยโอกาส และผู้พิการเพื่อให้สามารถเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักสูตรโครงการฝึกอาชีพเพื่อการมีงานทำสำหรับผู้พิการ และผู้สูงอายุ

3. หลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้น ประกอบด้วยการอบรมกลุ่มอาชีพอาหารและโภชนาการ กลุ่มอาชีพช่างเสริมสวย กลุ่มอาชีพช่างยนต์ และอื่น ๆ

4. หลักสูตรฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) สมรรถนะพื้นฐานในการบริบาลผู้สูงอายุ 2) สมรรถนะการบริบาลผู้สูงอายุ เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีปัญหาในเรื่องระบบต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น สมอ่ง ประสาท ระบบทางเดินหายใจ และอื่น ๆ 3) สมรรถนะการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาและปฏิบัติในเรื่องอาหารและโภชนาการ การออกกำลังกาย 4) สมรรถนะการสื่อสารทางสุขภาพและจริยธรรมในการดูแลผู้สูงอายุ 5) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานพยาบาลหรือศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563)

จากการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจะเห็นได้ว่า นโยบาย โครงการหรือกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำไปปฏิบัติเป็นโครงการที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 3 ด้าน คือ

1. ด้านสุขภาพ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามุ่งเน้นนโยบายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุโดยมีหลักสูตรฝึกอบรมดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในเรื่องอาหารและโภชนาการ การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการจัดกิจกรรมนันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ

2. ด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิต โดยการมุ่งเน้นนโยบายทางด้านการสร้างรายได้ การฝึกอาชีพ เป็นการเน้นหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถมีรายได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องหวังพึ่งพิงผู้อื่นมากมายนัก หลักสูตรโครงการฝึกอาชีพเพื่อการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ หลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการ และความเหมาะสมของผู้สูงอายุ

3. ด้านการมีส่วนร่วม นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นว่าความต้องการของผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางใด เช่น ต้องการฝึกอบรมอาชีพแบบไหน ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไร ตัวอย่างโครงการหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้น หลักสูตรด้านนวัตกรรมดิจิทัลให้กับผู้สูงอายุ และหลักสูตรทั้งหลายเหล่านี้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้รับความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งในหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานของภาคเอกชนเข้ามาดำเนินงานร่วมกันเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุรวมทั้งเป็นการยกระดับและส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับแผนนโยบายภาครัฐและยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านนันทนาการ 4) ด้านที่อยู่อาศัย และจากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครดังนี้

1. ด้านการป้องกันรักษาและส่งเสริมสุขภาพอนามัย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทางด้านสุขภาพอนามัย โดยการ

1.1 มีการจัดศูนย์กิจกรรมหรือสถานที่สำหรับออกกำลังกายให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกชนชน รวมทั้งอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้เป็นสถานที่เพื่อออกกำลังกาย และร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกันเอง รวมทั้งศูนย์แห่งนี้ยังใช้เป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ พักผ่อน หย่อนใจของผู้สูงอายุได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.2 มีการโครงการฝึกอบรมบุคลากรที่จะเข้ามาดูแลผู้สูงอายุให้มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ อาทิเช่นการฝึกอบรมในเรื่องอาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ การฝึกอบรมดูแลผู้สูงอายุ เหล่านี้เป็นต้น

2. ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ

โดยมีการจัดกิจกรรมนันทนาการซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำตามสมัครใจในยามว่าง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และ ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเต้นลีลาศ ซึ่ง

เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ให้ความสุขและเป็นการออกกำลังกายอีกทางหนึ่งที่เหมาะสำหรับผู้สูงอายุ หรือโครงการฝึกอบรมสมาธินอกสถานที่ให้กับชมรมผู้สูงอายุเป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี อันจะเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจรวมทั้งการได้เดินทางท่องเที่ยวหรือไปพักผ่อนต่างสถานที่ด้วย

3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม

โดยมีโครงการหรือกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ คุณค่าของตนเองที่มีต่อสังคมและผู้สูงอายุด้วยกันเอง โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยังมีความรู้ความสามารถ มีพลังความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ รวมทั้งการมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตัว สิ่งเหล่านี้จะเป็นการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุที่มีอยู่ให้นามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และยังเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงมีบทบาท มีส่วนร่วมในสังคม รวมทั้งการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธภาพระหว่างวัย ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้สูงอายุไม่เกิดความหดหู่ ว้าเหว่ โดดเดี่ยว แล้วยังส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมองโลกในแง่ดีและเห็นชีวิตมีคุณค่าแล้วยังจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ที่สูงอายุด้วยกันและสามารถปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้อีกด้วยเช่นการมีโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือการมีตลาดสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อผู้สูงอายุจะได้นำสินค้าที่ผลิตขึ้นเองมาวางจำหน่ายเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แล้วยังเป็นการสร้างรายได้อีกทางหนึ่งด้วย

4. ด้านการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้

โดยการจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้กับผู้สูงอายุตามความต้องการ และเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทในชุมชน รวมทั้งโครงการอบรมการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้การสื่อสารโดยผ่านทางโซเชียลออนไลน์เพื่อนำไปสร้างรายได้ด้วยการขายสินค้าออนไลน์ รวมทั้งทำให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ทั้งข้อมูลในเรื่องสุขภาพความรู้ทั่วไป และอื่น ๆ

5. ด้านการส่งเสริมการศึกษา

โดยการจัดให้มีโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุโดยการมุ่งเน้นเนื้อหาวิชาที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ เช่นหลักโภชนาการที่ดีต่อสุขภาพผู้สูงอายุ การสร้างเสริมสุขภาพด้วยกิจกรรมนันทนาการ การอบรมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ เหล่านี้เป็นต้น

สรุป

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุของไทยที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ และการที่สังคมไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุนั้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมามากมายทั้งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคการผลิต การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศลดลงอันเนื่องมาจาก

การขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการที่มีแรงงานในภาคการผลิตลดลง ผลกระทบทางด้านสังคมที่ทำให้ภาครัฐต้องมีการงบประมาณในการใช้จ่ายดูแลผู้สูงอายุมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายสวัสดิการทางด้านสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อที่จะไม่ให้ผู้สูงอายุกลายเป็นภาระทางสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุต่างตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมพร้อมในการรับมือกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการดูแล ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้มอบหมายให้กรมกิจการผู้สูงอายุรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุภายใต้นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการอาชีวศึกษา การจัดสวัสดิการคุ้มครอง ดูแลผู้สูงอายุ การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้กับผู้สูงอายุ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ตระเตรียมความพร้อมในการดำเนินตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางร่างกายจิตใจ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีในสังคมอันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่ดีและมีความสุข ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจึงได้มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 5 ด้านประกอบไปด้วย 1).ด้านการป้องกันรักษาและส่งเสริมสุขภาพอนามัย 2). ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4). ด้านการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ 5) ด้านการส่งเสริมการศึกษา ซึ่งแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้ง 5 ด้านนี้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐและยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความสุข มั่นคง และยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติเรื่องสังคมผู้สูงอายุ (ฉบับปรับปรุง), (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). สถิติผู้สูงอายุประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563. เรียกใช้เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335>

- กรมอนามัย. (2564). โครงการพัฒนาและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ปี 2564. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2564 จาก <http://doc.anamai.moph.go.th/index.php?r=str-project/view&id=4425>
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ. (2015). สูงวัยในศตวรรษที่ 21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย. อังกฤษ: กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ.
- กองยุทธศาสตร์และสิ่งแวดล้อม. (2561). รายงานข้อมูลผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครจากฐานประชากรในระบบทะเบียนราษฎร ณ เดือนธันวาคม 2561. เรียกใช้เมื่อ 8 กรกฎาคม 2564 จาก http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000132/download/22_02_62fullpaper.pdf
- มติชนออนไลน์. (2561). โลกกับความท้าทาย ของ “สังคมสูงอายุ”. เรียกใช้เมื่อ 28 มกราคม 2564 จาก https://www.matichon.co.th/foreign/indepth/news_789840
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2563). อาชีวะเปิดหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุเอาใจสังคม สว. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.vec.go.th>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). คนไทยแห่งอนาคต. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 56 (2), 1-100.
- สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา. (2563). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- Unicef. (2012). Ageing in the Twenty-First Century: A Celebration and A Challenge. England: United Nations Population Fund.